

LEVENSLIJN

DE RODEN VS. DE WITTEN

De levenslijn is een interessante werkvorm, een werkvorm die verder gaat dan alleen maar het (re)produceren van een tijdbalk. Ook al bestaat de levenslijn ook uit historische gebeurtenissen en een tijdbalk, toch wordt in deze opdracht de tijdbalk levend omdat leerlingen zich moeten inleven in een of meerdere historische personages. Vervolgens geven de leerlingen per gebeurtenis aan wat de personages van die gebeurtenis vinden. Dit doen ze door op een tijdbalk in de vorm van een assenstelsel (de levenslijn) een waardering (van plus vijf tot min vijf) bij die gebeurtenis te plaatsen.

De levenslijn laat leerlingen:

- betekenis geven aan historische gebeurtenissen
- verbanden en samenhangen ontdekken
- de dimensie 'tijd' ervaren
- de rode draad uit een historische periode halen
- gebeurtenissen vanuit verschillende gezichtspunten interpreteren
- standpunten beargumenteren
- meningen en argumenten van anderen wegen

Onderwerp	De opkomst van het communisme en de Russische Revolutie. Deze werkvorm past bij het kenmerkend aspect 'Het in praktijk brengen van de totalitaire ideologieën: communisme en nationaalsocialisme'
Activiteit	Leerlingen bepalen hoe een 'Rode' en een 'Witte' op specifieke gebeurtenissen zouden hebben gereageerd
Tijdsduur	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de klas zijn de Russische Revolutie (1917) en de opkomst van het communisme in Rusland behandeld
Instrueren	Wat: vandaag gaan we nog een keer naar de kenmerken van het communisme Hoe: we kijken hoe roden en witten op gebeurtenissen tussen 1716 en 1922 zouden reageren Waarom: met deze werkvorm leer je de belangrijkste jaartallen.
Uitvoeren	Iedere leerling krijgt een instructie- en een invulblad. Laat de leerlingen in tweetallen de grafiek maken
Nabespreken	Wat: wat zijn de opvallende jaartallen en gebeurtenissen? Hoe: praat met leerlingen over hun aanpak. Hoe hebben ze het gedaan? Waarom op die manier? Waarom: vraag aan de leerlingen wat ze in de les hebben geleerd? Wat was er anders aan deze manier van werken?

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

LEVENSLIJN

DE RODEN VS. DE WITTEN

In tegenstelling tot andere landen in Europa had Rusland zich in de negentiende eeuw nauwelijks geïndustrialiseerd. Veruit de meeste mensen waren boeren die in armoede leefden. Slechts een klein deel van de Russische bevolking behoorde tot de hogere sociale lagen. Zij waren van adel, waren grootgrondbezitters of hadden een vooraanstaande positie in het leger. Aan het begin van de twintigste eeuw zorgde deze grote tegenstelling voor problemen. De arme bevolking, geïnspireerd door de ideeën van Karl Marx, komt in opstand. Deze Russische Revolutie, waarbij de Roden tegen de Witten strijden, werd geleid door Vladimir Lenin en mondde uit in een burgeroorlog.

Wat moet je precies doen?

- Op de volgende pagina staan een aantal jaartallen en bijbehorende gebeurtenissen. Lees ze eerst allemaal door;
- Vraag jezelf af hoe de hoofdpersonen, een lid van de Roden en een lid van de Witten, op elke gebeurtenis gereageerd zouden hebben. Heel erg blij is +5, neutraal is 0 en niet blij is -5, maar alles er tussenin is ook mogelijk;
- Zet een punt of een kruisje in de grafiek. Neem voor de Rode de kleur rood en voor de Witte blauw.
- Als je alle jaartallen hebt gehad, verbind je de punten met elkaar. Zo krijg je een rode levensgrafiek van de Roden en een blauwe levensgrafiek van de Witten.

De gebeurtenissen

1716	Tsaar Peter de Grote legt wettelijk vast dat de tsaar vanaf nu onbeperkte macht heeft. Het is de tsaar die alle beslissingen neemt in de Russische politiek. Het idee van een grondwet die de macht van de vorst beperkt, wordt dan ook door de tsaar afgekeurd. Zowel de adel als de arbeiders en boeren hebben niets te zeggen.
1861	Tsaar Alexander II besluit dat boeren in staat moeten zijn om zelfstandig te kunnen zijn. Veel boeren verlaten dan ook hun heer en lenen geld om een stukje land te kunnen kopen. Toch blijft meer dan 2/3 ^{de} van de totale grond in Rusland in handen van de adel (grootgrondbezitters).
1867	Karl Marx publiceerde het boek <i>Het Kapitaal</i> . In het boek maakt hij duidelijk dat de bevolking bestaat uit (arme) arbeiders en boeren en een rijke bovenlaag. Ooit zullen de arbeiders en boeren in opstand komen om gelijke rechten af te dwingen! Het boek was verboden in Rusland, maar werd in het geheim wel verspreid.
1881	Een groep studenten en boeren, bekend onder de naam <i>narodniki</i> , wilde het leven van de boeren verbeteren. Zij zagen in dat het verschil tussen rijk en arm te groot geworden was. In het geheim bereiden zij een aanval op tsaar Alexander II voor. In dit jaar kwam hij door een aanslag om het leven.
1882	Onder tsaar Alexander III werden grote aantallen leden van de <i>narodniki</i> , waaronder Vladimir Lenin en Josef Stalin, naar werkkampen in Siberië gedeporteerd. Hier moesten zij dwangarbeid verrichten. Daarnaast had hij alle hervormingen van zijn vader teruggedraaid. Veel boeren verloren hun land en de macht van de tsaar over

- Rusland nam toe. Grootgrondbezitters en de adel behielden haar adviserende rol in de politiek.
- 1892 Door de vroege vorst en een periode van weinig regen werd de Russische landbouw hard getroffen. Een groot deel van het vee stierf en de oogsten waren mislukt. Ongeveer een half miljoen Russen kwamen hierdoor om het leven.
- 1898 De Sociaal-Democratische Arbeiderspartij wordt opgericht. Deze partij wilde via de politiek meer rechten voor arbeiders en boeren afdwingen. De partij werd bij de oprichting meteen verboden door de Russische tsaar. Het waren vooral mensen uit hogere sociale klassen die zich tegen deze partij keerden.
- 1902 De zoon van Alexander II, Nicolaas II, komt aan de macht in Rusland. Hij was nog extremer dan zijn vader. Hij benadrukte: 'Ik beschouw Rusland als mijn privé-eigendom, ik ben daarvan de eigenaar. De adel helpt met besturen en de boeren zijn mijn arbeiders. Ik heb mijn macht van God gekregen.' Nicolaas II stond volgens hem dan ook boven de wet. Hierdoor botste hij ook vaak met de adel.
- 1905 Door grote economische problemen in Rusland trokken ontevreden arbeiders en boeren met fakkels en foto's van de tsaar naar het paleis van de tsaar in Sint-Petersburg. Onderweg werden ze door het leger aangevallen. Tussen de 200 en 4600 mensen komen op deze Bloedige Zondag om het leven.
- 1906 De opstanden in Rusland hielden aan en de tsaar kon niets anders doen dan toegeven. Hij besloot een Doema (parlement) in te stellen. Het aantal communisten bleef echter beperkt tot 65 van de 500 leden. De adel zag hiermee haar macht afnemen.
- 1914 De Eerste Wereldoorlog begon. Aan het Oostfront verliep de oorlog bijzonder slecht voor Rusland. Meer dan twee miljoen Russische soldaten kwamen, met tsaar Nicolaas II als legerleider, om het leven. De Russische wapenindustrie had niet genoeg capaciteit om voldoende wapens te leveren. Daarnaast ontstond er een tekort aan voedsel en brandstof.
- Februari 1917 De militaire nederlagen van de tsaar en de grote tekorten aan voedsel zorgden voor opstanden in heel Rusland. Onder alle lagen van de bevolking wilde men een einde maken aan de macht van Nicolaas II. In februari van dit jaar werd hij afgezet.
- Oktober 1917 Een voorlopige regering, vooral leden van de adel, nam de macht over en bereidde verkiezingen voor. Lenin, die op dat moment terugkeerde uit ballingschap, zei de communisten dat zij door moesten gaan met het voorbereiden van de revolutie. Communisten omsingelden het Winterpaleis en arresteerden leden van de nieuwe regering.
- 1918 De Russische adel, legertop en voormalige grootgrondbezitters accepteerden de nieuwe machthebbers niet. Met steun van de Verenigde Staten komen zij hiertegen in verzet. Het gevolg was dat er een burgeroorlog uitbrak. De Roden werden geleid door Trotski.
- 1922 De Roden overwinnen in een oorlog waarin door beide groepen grote wreedheden zijn begaan. Zo'n 15 miljoen Russen zijn in de burgeroorlog om het leven gekomen. De Sovjet-Unie, onder leiding van Lenin en de communisten, was ontstaan. Veel Witten vluchtten naar China en West-Europa.

LEVENSLIJN

DE RODEN VS. DE WITTEN

Beantwoord vervolgens onderstaande vragen individueel.

1. Geef een definitie van het communisme.

2. In de ontwikkeling van Rusland tot een communistische staat waren zowel de Witten als de Roden een aantal momenten boos. Noem twee van de momenten en leg uit waarom beide groepen boos waren.

3. In de ontwikkeling van Rusland tot een communistische staat waren zowel de Witten als de Roden een aantal momenten blij. Noem twee van de momenten en leg uit waarom beide groepen blij waren.

4. De tsaar had in Rusland al sinds de achttiende eeuw veel macht. Toch kwamen de adel en de grootgrondbezitters hiertegen nooit in verzet. Geef hiervoor zowel een economische als politieke reden.

5. Leg uit dat de gebeurtenis uit 1898 later door communisten als Lenin, Trotski en Stalin niet gewaardeerd werd.

6. Veel historici zeggen dat de communisten (de Roden) pas vanaf 1917 echt succes hadden. Uit deze levenslijn blijkt echter iets anders. Vanaf welke gebeurtenis hebben de Roden volgens jouw levenslijn al succes?

7. Leg uit dat de Russische Revolutie een politieke, sociale en economische revolutie was.
